

قاجاریه و فرهنگ پوشش

۳۱ خرداد ۱۳۹۵ ساعت ۱۶:۴۸

پوشاک زنان در دروه قاجاریه شبیه لباسهای زندیه بوده و خیلی کم تغییر کرده است. پیراهن های چاک دار آستین بلند دوره قبل با دامنه‌های گشاد و پرچین بلند که لبه دامن را بوسیله یراق و گلابتون و... حاشیه داده تزیین می کردند، کمربندی طلا و نقره یا جواهر نشان به کمر می بستند. در این دوره مانند دوره زندیه تور و کلاهک زینت سر بوده و چادر نماز و چارقد هنوز معمول نشده بود.

جوان و تاریخ- کافه هنر

پوشاک زنان در دروه قاجاریه شبیه لباسهای زندیه بوده و خیلی کم تغییر کرده است. پیراهن های چاک دار آستین بلند دوره قبل با دامنه‌های گشاد و پرچین بلند که لبه دامن را بوسیله یراق و گلابتون و... حاشیه داده تزیین می کردند، کمربندی طلا و نقره یا جواهر نشان به کمر می بستند. در این دوره مانند دوره زندیه تور و کلاهک زینت سر بوده و چادر نماز و چارقد هنوز معمول نشده بود.

بود. مسافرت ناصرالدین شاه قاجار به فرهنگ و روسیه و دیدن لباسهای بالرینهای پترزبورگ که شلوار بافته چسبان و نازکی به پا می کردند و زیر جامه بسیار کوتاهی به اندازه یک وجب روی آن می پوشیدند، شاه را برآن داشته که زندهای حرمسرای خود را که لباسشان شامل: پیراهن، ارخالق، کلیجه، شلیته، شلوار، جوراب، چارقد و کلاخی بود، به این لباس درآورد. ساختار طبیعی فلات ایران در طول اعصار تاریخی این مرز و بوم و مرکزیتی که به دلیل داشتن پل ارتباطی بین شرق و غرب عالم داشت باعث شد که این سرزمین سالیان سال در معرض یورش و تهاجمات اقوام و ملل گوناگون قرار گیرد. بدیهی است که این یورشها توسط اقوامی که دارای فرهنگ و اعتقادات ویژه خود بودند صورت می گرفت و شدیدترین فشارها را بر فرهنگ بومی و سنتی جامعه به وجود می آورد. بدین گونه قوم ایرانی که از اعصار باستان اعتقاد به پوشیدگی و مستوری زن داشت و حتی خدایان و الهه‌های خود را در اوج پاکی و قداست می پرستید و با قبول دین اسلام و تأکید و تأیید این دین بیش از پیش بر پوشیدگی زنان دقت می کرد، تحت فشارهای گوناگون قرار گرفت: « هجوم مغول بعینه نمونه‌ای از این فشارها مبنی بر حضور زن بدون پوشش در مجامع عمومی بود که پس از قدرت گرفتن حکومت‌های شیعی مذهبی چون سربداران و صفویان منتفی شد و زن ایرانی با پوشش همچنان به حضور خود در اجتماع می پرداخت. » بنابراین دوران قاجاریه به عنوان نخستین دوران رویارویی نزدیک با غرب حائز اهمیت است. ایرانیان نخستین تجربیات تلخ شکست از غرب را در جنگ‌های ایران و روسیه آزمودند و به ناچار به تفوق نظام جنگی و علمی آنان آگاه شدند. بروز جنگ‌های ایران و روس، روابط ایران را که سالیان سال به دلیل جنگ‌های داخلی از اوضاع جهانی بی خبر بود گسترش داد و رفت و آمد خارجی‌ان فزونی گرفت. از سویی دیگر اعزام محصلین ایرانی به خارج از کشور به منظور کسب علوم و فنون جدید، ایرانیان را با سبک زندگی غربی آشنا کرد. همین رفت و آمدها به دربار و ارتباط خارجی‌ان با ایرانیان در نوع پوشش مردان تأثیر گذاشت و کم کم استفاده از پیراهن و کفش چرمی معمول گشتتغییر لباس زنان اندرون نیز که پس از سفرهای ناصرالدین شاه به اروپا آغاز شده بود، به تدریج از حرمسرای شاهی به خانه اعیان و سایر اقشار جامعه سرایت نمود. اما پوشش زنان در بیرون از خانه تا دوره مشروطیت و مدتی پس از آن به همان شکل سنتی (چادر، چاقچور و روبنده) بود. تحولات سیاسی ایران پس از انقلاب مشروطه در جامعه زنان بی تأثیر نبود، به ویژه آنکه احزاب سیاسی و گروه‌های متعدد مسئله تعلیم و تربیت زنان و اصلاح وضعیت آنان را در رأس برنامه خود قرار داده بودند. آنان یکی از عوامل اصلی متمدن بودن را حضور زنان در عرصه اجتماع می دانستند و مانع اصلی این حضور را در سبک و شیوه زیستی و سنتی جامعه و نوع پوشاک جست و جو می کردند. بنابر این به دنبال یک سری انتقادات نسبت به حضور زنان در اندرونی، خواستار حضور آنان در جامعه بودند. بدین منظور یک جریان پنهان اما مستمر با بیان آزادی زن از اسارت، بین تجددخواهان بروز کرد. اینان خواستار حضور زن در عرصه اجتماعی بودند و از وضع حجاب سخن به میان می آوردند. ورود اجناس و البسه گوناگون اروپایی و حضور خیاطان و طراحان فرانسوی، و تقلید از آنها، کم کم، باعث تغییراتی مهم در وضع لباس ایرانیان و خصوصاً زنان ایرانی شد. به این ترتیب که، از طول و عرض چادر کاسته شد و چاقچور و روبنده در میان جوانان، اکثراً از بین رفت و پیچه عمومیت یافت، شلوار کشی تبدیل به جوراب های ساقه بلند ماشینی شد، پیراهن و شلیته و شلوار و چادر کمری جای خود را به پیراهن های بلند یک تکه که بلندی آن بر حسب مد روز تغییر می کرد، دادند و به جای ارخالق و نیم تنه، کت و ژلیت و بلوز به طرز دوخت اروپایی معمول شد و پارچه های زری و مخمل و تور، به کرب و ساتن و کرب دشین و ژرژت و... تغییر یافت. چنانچه گفته شد، با نگاهی به تاریخ تحول پوشاک زنان در ایران خواهیم دید که تغییر و تحولات لباس زنان از اندرونی و زنان درباری شروع شده و به طبقات و اقشار دیگر جامعه سرایت کرده است، این تقلید بنا به موقعیت اجتماعی افراد و به تناسب و توانایی آنها در انتخاب نوع و جنس پارچه و تزئین آن تفکیک می شده است. در زمان رضا

شاه که پوشاک ادامه دروه قبل است، بیشتر زنان اعیان و اشراف لباس های اروپایی به تن می کردند اما هنگام خروج از منزل روی آن چادر می پوشیدند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۱۸۲۰/پوشش-فرهنگ-قاجاریه/>